

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí dňa 7. januára 1998, v senáte zloženom z predsedu JUDr. Júliusa Černáka, sudcov JUDr. Ľubomíra Dobríka a JUDr. Jána Drgonca, vo veci podnetu [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jozefom Vaškom, advokátom, o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 15 C 980/96 takto

r o z h o d o l :

Právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nečinnosťou Slovenskej republiky, zastúpenej Okresným súdom v Košiciach I v konaní sp. zn. 15 C 980/96 porušené bolo.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 20. 8. 1997 doručený podnet [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] na začatie konania pred ústavným súdom pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov priznaného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ku ktorému dochádza na Okresnom súde Košice I sp. zn. 15 C 980/96

v konaní na ochranu osobnosti proti žalovanej Slovenskej informačnej službe v Bratislave.

██████████ podal 11. 12. 1996 na Okresný súd Košice I žalobu proti SIS v Bratislave vo veci ochrany osobnosti. Po vyjadrení Slovenskej informačnej služby upresnil ██████████ žalobu podanú Okresnému súdu Košice I a túto doručil súdu 10. 2. 1997. Podaním na Okresný súd Košice I zo dňa 28. 5. 1997 požiadal ██████████ v mene ██████████ okresný súd o vytýčenie pojednávania vo veci 15 C 980/96.

██████████ podal sťažnosť podľa zákona č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, a zároveň podal aj podnet na ústavný súd.

Podľa listu ██████████ zaslaného ústavnému súdu 28. 8. 1997 Okresný súd Košice I vybavil jeho sťažnosť listom Spr. 2363/97 z 13. 8. 1997, v ktorom konštatoval, že sťažnosť považuje za dôvodnú, príčinou prierahov bola zmena vybavujúceho sudcu a v súčasnosti je predpoklad plynulého vybavovania veci.

Obdobný postoj k veci zaujal Okresný súd Košice I aj vo svojom stanovisku k podnetu, ktoré predložil na požiadanie ústavného súdu 23. 9. 1997 pod č. Spr 964/97. V stanovisku sa uvádza, že návrh na začatie konania vo veci 15 C 980/96 došiel na súd 11. 12. 1996. Podľa rozvrhu práce bola vec pridelená na vybavenie ██████████, ktorý zabezpečil potrebné úkony smerujúce k príprave pojednávania. Následne došlo od 1. 4. 1997 k prevoleniu sudcu na Okresný súd Košice II, v dôsledku čoho ostal senát neobsadený, ale veci neboli pridelené iným senátom, nakoľko sa čakalo na voľbu nových sudcov. V súčasnosti vybavuje veci ██████████. K prierahom v konaní tak podľa názoru súdu došlo z objektívnych príčin v čase, keď senát 15 C nebol obsadený.

Ústavný súd vyzval listom z 30. 9. 1997 predsedu Okresného súdu Košice I, aby oznámil, aké úkony súd vykonal po 15. 8. 1997, keď vec bola pridelená [REDACTED]. Odpoveďou na výzvu ústavného súdu bol list Okresného súdu Košice I Spr. 964/97 zo 6. 10. 1997, ktorého prílohu tvorilo uznesenie predsedníčky senátu [REDACTED] o nariadení pojednávania vo veci 15 C 980/96 na deň 13. 11. 1997 o 8.30 hod.

Ústavný súd podnet [REDACTED] prerokoval 15. 10. 1997 na neverejnom zasadnutí senátu a uznesením rozhodol o jeho prijatí na konanie. Listom z 27. 10. 1997 vyzval [REDACTED], aby si pre konanie pred ústavným súdom zvolil právneho zástupcu. [REDACTED] ústavnému súdu 4. 11. 1997 oznámil, že zastupovaním poveril svojho brata [REDACTED], ktorý je sudcom z povolania. Ústavný súd listom 11. 11. 1997 oznámil [REDACTED], že právnym zástupcom pre konanie pred ústavným súdom môže byť podľa § 22 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona č. 293/1995 Z. z. iba advokát alebo komerčný právnik a pre stanovenie právneho zástupcu novo určil lehotu. V súdom určenej lehote si [REDACTED] zvolil za svojho právneho zástupcu [REDACTED], advokáta Advokátskej kancelárie Košice, Szakkayho 1.

Dňa 27. 11. 1997 vyzval ústavný súd predsedu Okresného súdu Košice I, aby oznámil, či sa pojednávanie vytýčené na 13. 11. 1997 uskutočnilo a s akým výsledkom. Zároveň jeho i [REDACTED] požiadal, aby sa vyjadrili k potrebe ústneho pojednávania na ústavnom súde.

Predseda Okresného súdu Košice I ústavnému súdu 2. 1. 1998 oznámil, že pojednávanie z 13. 11. 1997 bolo odročené na 15. 1. 1998 za účelom vypočutia svedkov a súhlasil s upustením od ústneho pojednávania. [REDACTED] listom z 5. 12. 1997 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania a požiadal, aby ústavný súd rozhodol podľa ním predloženého návrhu.

II.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto na splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadne svojich práv.

V konaní o podnete osoby namietajúcej porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov ústavný súd podnet preskúmava z troch základných hľadísk, a to z hľadiska zložitosti veci, ktorá môže byť skutková alebo právna. Ďalej preskúmava správanie účastníka konania a napokon sa zaoberá otázkou správania štátneho orgánu, ktorého nečinnosť alebo nenáležitú činnosť predkladateľ podnetu namietol.

Zo spisu Okresného súdu Košice I sp. zn. 15 C 980/96 nevyplynula skutková, ani právna zložitosť veci. Prameňom práva, o ktorom má súd rozhodnúť, je nevel'ký počet právnych noriem, ktoré nemožno charakterizovať ako zložité len z dôvodu, že sa nenachádzajú v jedinom právnom predpise.

Predkladateľ podnetu podal Okresnému súdu Košice I žalobu, ktorá mala nedostatok. V žalobe namietol svoje neoprávnené vedenie v materiáloch bývalej Štátnej bezpečnosti podľa § 2 ods. 1 písm. b) zákona č. 451/1991 Zb., ktorým sa stanovujú niektoré ďalšie predpoklady pre výkon niektorých funkcií v štátnych orgánoch a organizáciách Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, Českej republiky a Slovenskej republiky Slovenská informačná služba ako odporca vo svojom vyjadrení uviedla, že tento zákon stratil účinnosť 31. 12. 1996. Predkladateľ podnetu v konaní pred Okresným súdom Košice I, kde má postavenie žalobcu, v odpovedi na vyjadrenie Slovenskej informačnej služby spresnil návrh výroku súdneho rozhodnutia tak, aby dosiahol navrátenie do pôvodného stavu, ktorý existoval predtým, ako došlo k neoprávnenému zásahu do jeho osobnostných práv počas účinnosti zákona č. 451/1991 Zb. Pôvodnú žalobu podal 11. 12. 1996.

Vyjadrenie Slovenskej informačnej služby k žalobe bolo Okresnému súdu Košice I doručené 28. januára 1997. Stanovisko žalobcu k vyjadreniu žalovaného, v ktorom predkladateľ podnetu spresnil navrhnutý výrok súdneho rozhodnutia, došiel na Okresný súd Košice I 10. 2. 1997. Okresný súd Košice I toto stanovisko nehodnotil ako novú žalobu, ale pokračoval v konaní začatom podľa žaloby z 11. 12. 1996. Nedostatok v žalobe viedol k úkonu účastníka, na ktorý sa spotreboval čas medzi 28. 1. 1997 a 10. 2. 1997. Ide o časový interval, ktorý v tomto období mohol spomaliť postup súdu, ale nejde o taký závažný nedostatok v správaní predkladateľa podnetu, ktorý by bolo možné označiť za príčinu, pre ktorú Okresný súd v Košiciach I v lehote ustanovenej § 200i ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku o žalobe [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] nerozhodol. Ani svojím ďalším správaním [REDAKOVANÉ] nezapríčinil, že Okresný súd Košice I o jeho žalobe nerozhodol v zákonom ustanovenej lehote.

V auguste 1997 podal predkladateľ podnetu sťažnosť na nečinnosť súdu a zbytočné prietahy v konaní. Sťažnosť podal 8. augusta 1997 predsedovi Okresného súdu Košice I, 28. 8. 1997 podal ďalšiu predsedovi Krajského súdu v Košiciach. Uplatnením tohto postupu podľa zákona č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov predkladateľ podnetu vykonal všetko, čo mu ukladá zákon, aby dosiahol rešpektovanie práva, ktoré mu v konaní pred súdom zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Správanie Okresného súdu Košice I vo veci 15 C 980/96 nemožno vždy hodnotiť ako postup v súlade so zákonom.

Čas na konanie bez zbytočných prietahov spravidla nemožno vyjadriť numericky. Obvykle neexistuje časová hranica, ktorej uplynutím postup štátneho orgánu môže mať povahu prietahov v konaní. Výnimku z tohto pravidla predstavujú konania o právach, v ktorých ústava alebo zákon ustanovujú súdu lehotu na rozhodnutie.

Podľa čl. 17 ods. 6 ústavy: „Zákon ustanoví, v ktorých prípadoch možno prevziať osobu do ústavnej zdravotníckej starostlivosti alebo ju v nej držať bez jej

súhlasu. Takéto opatrenie sa musí do 24 hodín oznámiť súdu, ktorý o tomto umiestnení rozhodne do piatich dní.“ V nadväznosti na to podľa § 191b ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku: „Do piatich dní odo dňa, keď došlo k obmedzeniu podľa § 191a, súd uznesením rozhodne, či k prevzatiu došlo zo zákonných dôvodov (§ 191a ods. 1).“

Občiansky súdny poriadok ustanovuje súdom aj ďalšie lehoty na skončenie konania o práve uplatnenom občanom. Napríklad v konaní vo veciach voličských zoznamov podľa § 200g ods. 2: „Súd rozhodne bez pojednávania uznesením, a to do troch dní.“ V konaní vo veciach ochrany osobnosti zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 232/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky súdny poriadok, zákon Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) a zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov ustanovuje súdu dve lehoty. Podľa § 200i ods. 2: „Súd je povinný vo veciach uvedených v odseku 1 konať o veci samej najneskôr do 30 dní od podania žaloby.“ Podľa § 200i ods. 4: „Súd je povinný rozhodnúť vo veci ochrany osobnosti najneskôr do jedného roka od podania žaloby.“

Predkladateľ podnetu namietol porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v konaní o ochranu svojej osobnosti.

Zákon Okresnému súdu Košice I pre konanie o žalobe [REDAKOVANÉ] vo veci 15 C 980/96 ustanovil lehotu konať najneskôr do 30 dní od podania žaloby. Zákon neustanovuje súdu povinnosť do 30 dní od podania žaloby určiť termín pojednávania. Súd má podľa zákona povinnosť konať o veci. Súčasťou konania o veci je aj postúpenie žaloby na vyjadrenie tomu, proti komu žaloba smeruje. Okresný súd Košice I potvrdil na žalobe, že [REDAKOVANÉ] ju podal 11. 12. 1996. Zákonom ustanovená lehota sa skončila v piatok 10. 1. 1997. Okresný súd Košice I zaslal 8. januára 1997 žalobu na vyjadrenie účastníkovi konania, proti ktorému žaloba smerovala.

Okresný súd Košice I svoju povinnosť ustanovenú § 200i ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v znení zákona č. 232/1995 Z. z. splnil, a preto neporušil právo zaručené [REDAKOVANÉ] čl. 48 ods. 2 ústavy.

Iný stav nastal v tej časti konania o žalobe [REDAKOVANÉ], kde vo veci 15 C 980/96 mal uplatniť postup podľa § 200i ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku.

Základné práva, medzi ktoré sa zaraďuje aj právo na konanie bez zbytočných prietahov, sa podľa čl. 12 ods. 2 ústavy zaručuje všetkým oprávneným osobám. Ústava zaručuje každému právo na súdnu ochranu podľa siedmeho oddielu druhej hlavy. Slovo „každý“ neoznačuje kohokoľvek, ale iba osobu, ktorá má záujem na odstránení právnej neistoty. Uplatňovanie tohto práva musí byť v súlade s čl. 12 ods. 2 ústavy. V rovnakom čase na identickom súde sa právo na konanie bez zbytočných prietahov zaručuje mnohým osobám, ktoré sa v početných konaniach obrátili na súd s požiadavkou o odstránenie svojej právnej neistoty. S prihliadnutím na túto okolnosť nikto zo žalobcov a žalovaných nemôže oprávnene žiadať, aby sa súd ihneď zaoberal jeho vecou. Účastníci konaní, v ktorých zákon ustanovuje súdu povinnosť rozhodnúť o veci v určenej lehote, majú právo žiadať, aby súd túto lehotu dodržal.

Lehota ustanovená § 200i ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku vo veci 15 C 980/96 začala plynúť 11. 12. 1996, keď [REDAKOVANÉ] podal žalobu. Účastníci konania mali zákonom priznané právo, aby súd o žalobe v tejto veci rozhodol do jedného roka od podania žaloby. Povinnosťou Okresného súdu Košice I bolo zorganizovať si konanie o všetkých veciach tak, aby vo veci 15 C 980/96 splnil svoju povinnosť uloženú zákonom. V zákonom ustanovenej lehote však súd o tejto veci nerozhodol.

Podaním z 28. 5. 1997 [REDAKOVANÉ] požiadal v mene [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] okresný súd o vytýčenie pojednávania vo veci 15 C 980/96. Podanie nesporne upozornilo súd na to, že vec 15 C 980/96 nie je právoplatne skončená. Predseda Okresného súdu Košice I vybavil sťažnosť predkladateľa podnetu listom Spr 2363/97 z 13. 8. 1997, v ktorom konštatoval, že sťažnosť na prietahy v konaní pokladá za dôvodnú.

Účelom sťažnosti na priet'ahy v konaní nie je potvrdenie stavu, ktorý nie je v súlade s právom zaručeným čl. 48 ods. 2 ústavy. Účelom sťažnosti na priet'ahy v konaní pred orgánom súdnej moci je odstránenie protiprávneho stavu, zabezpečenie uplatnenia nerešpektovaného ústavného práva. Sťažnosťou na priet'ahy v konaní [REDACTED] upozornil Okresný súd Košice I na to, že nepostupuje spôsobom zaručujúcim, že súd v zákonom ustanovenej lehote odstráni jeho právnu neistotu, kvôli ktorej podal žalobu. Právny účinok podania tejto sťažnosti nedosiahol. Okresný súd Košice I to potvrdil aj vo vyjadrení k podnetu [REDACTED]. Ako príčinu porušenia ústavou zaručeného práva podľa čl. 48 ods. 2 označil objektívne skutočnosti spôsobné neobsadením senátu 15 C v dôsledku prevolenia sudcu konajúceho vo veci 15 C 980/97 na Okresný súd Košice II.

Predkladateľ podnetu mal právo, aby Okresný súd Košice I o jeho žalobe rozhodol do jedného roka od jej podania. Okresný súd Košice I v ustanovenej lehote o veci nerozhodol, pretože svoju rozhodovaciu činnosť nezorganizoval tak, aby sa právo zaručené [REDACTED] čl. 48 ods. 2 ústavy naozaj splnilo. Pre rozhodnutie o porušení tohto práva nie je podstatné, či k porušeniu práva [REDACTED] došlo iba v dôsledku správania súdu, ktorý mal právomoc o veci rozhodnúť, alebo či podiel na porušení namietnutého práva majú aj nedostatky v organizácii súdnictva, ktoré predseda Okresného súdu Košice I označil za objektívne príčiny. Povahu objektívnych príčin možno priznať právnym udalostiam, ale uplatnenie ústavou zaručeného práva sa nemôže zmarit' nenáležitým správaním štátnych orgánov, ktoré v mene štátu zabezpečujú uplatnenie práv zaručených občanom. Preto ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Podľa čl. 133 ústavy proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. januára 1998

Za správnosť vyhotovenia:

JUDr. Július Č e r n á k
predseda senátu